

JAUNAIS CĒL'S

Agrofirmas „Sarkanais Oktobris“ laikrokssts

Cena 5 kap.

Skan darba svētki

Aprit simts gadi kopš tās 1. Maija dienas 1890. gadā, kad vairākās zemēs strādnieki pirmo reizi sarikoja organizētas masu solidaritātes demonstrācijas — kopā svītēja darba svētkus, pavasara atmodas atnākšanu, ziedu svētkus, kad ar kārogiem un aicinošiem lozungiem, ar ziediem izgāja pilsētu un citu apdzīvoto vietu ielās, lai parādītu savu vienotību, apņēmību, gatavību cīnīties pret kapitāla spaidiem, par gaiso rītdienu, citur tika organizēti streiki. Gadu gajā šīs masu uzstāšanās plēnēma aizvien plašākus apmērus, kļuva par īstām manifestācijām Japānā, Kinā, Indijā, Filipīnu salās, pārgāja pāri jūrām un okeāniem, aizsniedza Amerikas kontinentu, Eiropu, citas zemes. Pirmā Maija svētki svītēti arī slepus, kad vīrs zemes samākušies kara mākonī val arī strādniekus, sākuši vairāk apspieštie tie, kam piešķir bagātību.

No gājajiem darba svētkiem, kas kļuva par strādnieku cīnas pārtiesībām, par demokrātiju svētkiem, neatsakās politiskās partijas, tautas frontes, kas izveidojušas mūsu dieņas un izvērsušas aktīvu darbību sabiedrībā. Solidaritāte vienmēr ir bijusi un paliek par pamatu strādnieku starptautiskajai kustībai. Šie darba un pavasara svētki atspogulo tās Iparības grūtībās un pretrunas, kas vērojamas sabiedrības attīstības tagadējā posmā, tiem ir sava nacionāla nokrāsa atkarībā no zemēm, kurās notiek, bet tā vali citādi — tie ir pavasara, plauksmes, atjaunošanas svētki, slavinājums darbam, savstarpējai cilnai un savstarpējai palīdzībai to cilvēku vidū, kuri pilni stingras apņēmības par katru cenu

nosargāt mieru uz Zemes, savest kārtībā mūsu kopīgo māju — šo mazo zilo un zaļo planētu — tik trauslu dzīvības nesēju neiedomājamīji plāsajā Visumā. Saja diena mēs kvēlāk domājam par progresu, par cilvēka prāta uzvaru, par laimi, par vispārcilvēcisko humāno ideālu trīsumu.

Darba svētkus plēnēcīgi sagaida mūsu agrofirmas rūpniecības uzņēmumu, kopsaimniecības lauku un fermu strādnieki. Vieniem tas ir sekmīgi izpildītie gada pirmā ce-turšā ražošanas uzdevumi, citiem — laikā un labā kvalitātē pabeigta pavasara sēja, par ko liecinā lauki ar sprigānu un vienmērīgu zelmeni, trešiem — veiksmīgi aizvadīta lopu izmitināšana pa ziemu un kārtīga sagatavošanās pārejai uz ganību cēlēnu.

Pirmais Maijs — mūsu cerību svētki. Mūsu kolektīvs tos saista ar progresīvām pārmaiņām un pārkātojumiem visās dzīves sfērās, lielos un mazos notikumos, ar brīvu un neatkarīgu darbu, ar sekmīgi aizvadīšanu līdz plēnemamam. Iznākumam to aizsākumi, kas ievirzīti visā valstī un mūsu republikā, zemēs pie skaistās Baltijas jūras kopīgās nākotnes vārdā, dabas un tās resursu saglabāšanas vārdā, lai vienmēr viss būtu tik brīnumjauks un tīrs. Kā sajās maija trauksmainās ziedēšanas dienās, apreibis no atdzimšanas orleka, uzkrājis tik daudz energijas, ka tā nenoturami laužas uz āru!

Ar skanīgajiem pavasara un darba, solidaritātes un kopīgo rūpju svētkiem, dārgie draugi!

Talka

tradicionāli tiek rīkota darbību ilgtīgākajā kartupeļu pārlasīšanā, tajā aktīvi piedalās kantora darbinieki, sašķiro kartupeļus no stīrpām, kurās tie glabājušies pa ziemu, tādējādi sagatavo izstādišanai. Arī šogad tika atbildīti pie mājas visi darbi, kas darāmi ikdienā, grāmatvedes un

ekonomistes, arī tie nedaudz vīrieši, kas ir šajā komandā, ar autobusu tika aizvienāti uz bumbulu glabāšanas laukumu.

— Droši vien kartupeļus ar rokām pārlasām pēdējo reizi — sprieda talcinieki, — tept celtnieki būvē specializētu punktu un glabātavu, kur būs mehanizācija.

ATTELĀ: pulka darbs labi sokas.

Mazie svētceļnieki

Preiļu baznīcas dievīlūdzējiem bija liels prieks un pārstiegums, kad uz Lieldienu dievkalpojumu ierādās mazi svētceļnieki — siera rūpniecības bērnudārza «Auseklītis» audzēknī. Viņi bija kājām gājuši cauri pilsētai kā īsti svētcelotāji un ierādās jau mazliet noguruši savu audzinātāju un auklīšu pavadībā. Dievnāmā ienāca organizēti, sadevušies rokās pa pāriem, un višu laiku uzvedās pieklājīgi un klusi.

Pēc dievkalpojuma bērni panācās pret lielo altāri, kur dekāns A. Budže vinus apsveica svētkos un ledeva katram pa krāsotai, nosvētējot altāri. Pēc tam "Viens preiļu RĪGĀS"

lūdzās par bērniem un tos nosvētīja.

Visiem bērniem, arī pieaugušajiem tas bija liels garīgs savīlojums. Daudzām gados vecākajiem bija vērojamas prieka asaras, jo pēc 45 gadiem tas bija pirmsāms šāds notikums.

Gribu novēlēt siem bērniem, kā arī vīnu audzinātājam un auklīšim, lai Dievs vienmēr stāv viņiem klāt un sagāngelis vada pa labiem ceļiem!

A. GRIBUSKA

(Autore honorāru lūdz pārskaitīt LTF.)

Jaunbūves

Agri īstā darba sezona šogad, tāpat kā pērn, sākusi agrofirmas «Sarkanais Oktobris» celtniecības un montāžas pārvaldes kolektīvam. Tās darbu vēriens ir loti plašs, tāpēc šodien isi pārskaitīsim tikai to, ko mūsu celtnieki dara kopsaimniecības rāzošanas iecirknos.

Pāvela Onufrijeva briģe sākusi būvēt jaunu feldšeru un vecmāsu punktu Padomju Armijas ielā, bet Jāņa Ādaža vadītie laudis rosās Zasekos, kur tiks moderna autobāze.

Jāpiemin vēl arī minerālmēslu noliktava Kokalos. Ja runājam par pamatu likšanu, nedrīkst aizmirst par kinoteātri, kas daudz neatpaliks no Preiļu «Ezerzemes» — 300 skatītājiem. (Bet par kartupeļu glābātviņu šajā numurā jau pieminēts.)

Pēdējie darbi rit jaunu lopbariņu nobarošanas fermā Zasekos, kurai nodošanas termins — 15. maijs. Jūnijā gaidāmi vēl vieni darba vairagojuma svētki — būs gatavs jaunais cūkkopības kompleks korpus Aizupiešos.

Celtniecība risinās arī kopsaimniecības trešajā rāzošanas iecirkni — konditorejas ceħā un agrofirmas veikalā Preiļos, kur pāsaik izbūvē ārējās komūnikācijas.

M. GEKISA

Kardināla jubilejai

18. augusta šogad aprīt 95 gadi kooš dzimis Jūliāns Vaivods — pirmais Latvijas Katolu baznīcas kardināls. Šī augstā garīgā titula piešķiršana mūsu novadniekiem — izciļi notikums visā vairāk nekā astoņus simtus gadu katoļu baznīcas vēsturē, liels uagodījums ne tikai mums, vīna novālniekiem, bet arī visai mūsu māzajai Latvijai.

Pavisam neesen Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisija izdevniecībā «Liesma» laida kļajā kardināla J. Vaivoda dienasgrāmatu «Septiņi mēneši Lepājas cietoksnī».

Sajā grāmatā ievietots J. Vaivoda sprediķis sv. Jēkaba katedrālē sakārā ar Lieldienām 1967. gadā, bet noslēgumā — kardināla biogrāfija, ko uzrakstījis Rīgas Katolu garīgā semināra profesors Henrihs Trops.

Mūsu laikraksta 2. lappušē šodien ievietots Preiļu dekāna A. Budžes apcerējuma par novada kultūras darbiniekam — ga rdzniekiem nobeigums tajā ir nedaudz zīnu atī par kardinālu.

Reģistrēti deputātu kandidāti

Kā zināms, 20. maijā notiks atkārtotas rajona deputātu vēlēšanas Riebinu pagastā. Rajona vēlēšanu komisija šonedēl saskaņā ar vēlēšanu nolikumu pabeigusi deputātu kandidātu reģistrāciju.

45. Riebinu vēlēšanu apgabalā par deputātu kandidātu reģistrāciju: agrofirmas «Sarkanais Oktobris» generāldirektors Rūmualds Vladimirs d. Ka vinskis (izvirzījusi konsaimniecības partijas organizāciju) un mākslīgās apsēklošanas tehnikls Ēvals Hilārijs d. Surgunts (izvirzījis agrofirmas «Sarkanais Oktobris» veterinarādarbīnieku kolektīvs).

46. Ōpūgu vēlēšanu apgabalā par deputātu kandidātu reģistrāciju: agrofirmas «Sarkanais Oktobris» inženieris celtnieks Ilmars Pētera d. Meluškins (izvirzījis celtniečības un montāžas pārvaldes galddienku kollektīvs) un agrofirmas «Sarkanais Oktobris» galvenais dispečers Leonīds Fjodora d. Sorkins (izvirzījusi kopsaimniecības partijas organizāciju).

Par to, lai vēlēšanas norītētu likumā noteiktajā kārtībā, gādās jauninētā 20. Riebinu vēlēšanu iecirkna komisija. Tās priekšsēdētājs — Jānis Staričenoks, oriķsēdētāja vietnieks — Pēteris Skutelis, sekretāre — Anastasijs Vagabova, oriķi — Vasilijs Abatevs, Anastasijs Beinarovičs, Fjodors Gromovs, Aleksandra Isajeva, Alla Ivanova, Vasilijs Kosmačs, Ivans Pastars, Aivars Pokšāns, Nina Rumaka, Romans Sidorovs, Valentina Skuratova un Ivasejs Vo rojovs.

A. BUDZE, dekāns

Pie novada kultūras šūpuļa

N. Rancāns.

(Nobeigums. Sākums
16. numurā.)

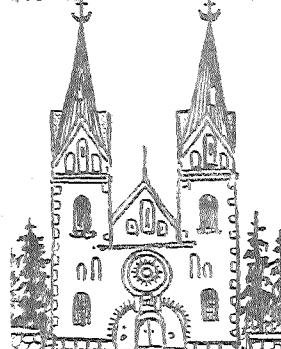
Ari skolās, kur darbojās Nikodemus Rancāns — Šis izcilais garidznieks, viņš centās ierikot skolas muzejs un vākt etnogrāfiskus priekšmetus. 1923. gadā Rīgā iznāk Nikodema Rancāna sastādīta ābece, ko izdeva Valtera un Rapas apgāds. N. Rancāns ir sakristījis pāri par 40 grā-

matām. Viņa mēkis bija kalpot savai tautai, un viņa raksti ir viņa līdzeklis un ierocis. Viņa grāmatas kalpoja tautai. Kur viņš ar vārdiem nespēja dot pādomu, tur gāja viņa raksti, kas apceļoja visu Latgali. Kad Nikodemu Rancānu pārcēla uz Rēzekni, mūsu rajonā sāka darboties izcilis pedagoģs, organizators, redaktors un Bībeles tul-

A. Broks

VILAKAS DEKĀNATS

Koka kapella VILAKĀ bija celta pirms 1683. gada, nonāca siltā stāvokli.

1926. gadā KUPRAVAS draudzel netālu no dzelzceļa stacijas piešķira jaunsaimniecību, pr. B. Kivrāns. 1928. gadā tur uzcēla pustota stāva koka māju, vienā galā ierikoja baznīcu, otrā — sarga dzīvokli. Veltīta sv. Ignata Lojola godam. 70 m².

Katoļu baznīcas Latgalē

par ko bīskaps Sembeks zinoja pāvestam Klemensam XI. kurš uzlikā par pienākumu stārastam Jurim Hilzenam atjaunot no pamatiem. Un stārasts 1717. gadā arī uzbūvēja baznīcu. Nākošo 1748. gadā cēla pāvests Januševičs, kurš attēls saglabāties J. Broces zīmējumā no 1798. gada. Tā pastāvēja 142 gadus, kļuva draudzel par mazu un 1890. gadā uzcelta jauna — mūra. Večā atradās vietā, kur kapu-

cīni 1937. gadā uzcēla klosteri, jaunā — kilometra attālumā, tuvāk pie kaptem, celta vecgoņķas stilā pēc inženiera Floriana Vičanovska meta (viņš ir arī Rīgas sv. Franciska un Rēzeknes Jēzus Sirds baznīcu metu autors). Vilakā pats vārdīja darbus, prasīja, lai stila iežīmes tiktu levērotas visās detaļās. Sarkanu kieģeļu celtne uz tēstu akmeni pamata, krustveida, trīs navas, platība — 700 m².

mā uz neliela uzkalnīnā Sūpanu upes krastā — ap 2 km no Baltinavas. 1695. gadā iesvētīta Jaunavas Marijas godam, bet 1769. gadā nojaukta un pārvesta uz Baltinavu. Bija celta no resnām brusēm. Jaunajā vietā iesvētīta 1774. gadā Jaunavas Marijas Pasludināšanas godam, bet 1921. gadā atkal nohāca pie katoliem. Pr. B. Kivrāns 1939. gadā piebūvēja lielu koka baznīcu ar diviem torniem, kapella ar sakristiju palika kā presbiterijs dāja. Visā ceitne kopā ar saimniecības ēkām nodega 1944. gada jūlijā. 1947. gadā uz pamatiem pr. J. Svilāns uzbūvēja koka māju, vienā galā ierikoja baznīcu, otrā — dzīvokli sargam. Veltīta sv. Jāņa Kristītāja godam, platība — 99 m².

BALTINAVAS pirmā baznīca atradās Kēlū cie-

kojās latgaliski Aloizs Broks.

Vinš dzimis 1898. gada 1. marta Varakļānu pagastā. Pēc garīgā semināra beigšanas viņš turpināja studijas Vinē, kur ieguva teoloģijas doktora grādu. Pēc atgriešanās no ārzmēm viņš tika iecelts par Aglonas ģimnāzijas inspektoru un vēlāk par direktori. Aloizs Broks sāka ceļt skolas namus, uzbūvēja spēkstaciju, vadīja daudzas organizācijas un vēl spēja atlīcināt laiku presēl un garīgajai rakstniecībai.

1938. gada iznāca viņa Jaunās Derības tulkojums, bet 1927. gada — tās pasašas grāmatas II dala.

Doktors Aloizs Broks bija liela stila un plaša vēriena kultūras darbinieks. Taču viņa lielās ieceres un plānus pārtrauca II pasaules karš. Viņa mūžs 1943. gadā tragiski noslēdzās Stuthofas vācu koncentrācijas nometnē.

Daudzi no jums varbūt nezinā, ka no 1919. līdz 1928. gadam Vanagos par pārvēstu strādāja Feliks Laizāns. Dzimis Sakstagala pagastā. 1895. gadā viņš beidza Pēterpils Garīgo semināru. Viņa mūža darbs ir laicīgajā tautas druvā — folkloras krāšana. Ar to viņš nodarbojies ap 30 gadus. Sākumā esot cerējis izdot savu krājumu, bet vēlāk visu vākumu nodevis Krīšānim Baronam. Latvijas Tautu Dainas ir 2458 (ievērojiet!) Feliksa Laizāna savāktās tautas dai-

nas. Bez tam 7 publīcās ar apmēram 1500 dziesmām vēl ir bijušas Folkloras krājuvē. Tādā veidā Feliks Laizāns ir viens no lielākajiem Latgales folkloras krājējiem blakus garidzniekiem Pēterim Smelterim.

No 1929. līdz 1936. gadam Preiļos strādājis dekāns Pēteris Apšīnieks. Dzimis 1887. gada 29. jūnijā Gaigalavas pagastā. 1915. gadā pēc Pēterpils Garīgā semināra beigšanas iestvētis par mācītāju. 1941. gada 13. jūnijā deportēts no Baltinavas, kur tolaik strādāja, un miris Sibīrijā.

Savu literāro darbību sācis ap 1910. gadu, kad «Dryvā» parādījās viņa stāsti, dzelzs un apcerējumi, parakstīti ar pseudonimu Apse. Viņš bija loti ražīgs rakstnieks, dzelznieks, redaktors. Pētera Apšīnieka stāstos un drāmās viela nemeta no Bībeles. Visu darbu ideja: laboties nekad nav par vēlu. Šī ir doma, ko laicīgie rakstnieki ir maz izmantojuši, bet Pēterim Apšīniekam tā ir dominējoša.

Pētera Apšīnieka dzēja ir reliģiski filozofiska: nesaistīt sevi pie laicīgiem un materiāliem jautājumiem, dzīves labumus lietot ar mēru, jo tie ātri cilvēku aizved galējības un pazudinā. Sis garidznieks ir sacerēlis tagad lietotās populārās garīgas dziesmas: «Atej, Jēzu», «Guds Marija» u. c.

Garidznieks Stanislavus Vaikulis ilgus gadus darbojās Līvānos. Dzimis 1887. gada 24. novembrī Kalupes pagasta Gadzānos. Mācījies Pēterpils Garīgā seminārā. 1910. gadā iestvētis par garidznieku. No 1933. gada dekāns Līvānos. 1937. gadā iecelts par Svētā Tēva Galma prelatu. 1944. gadā palikā dzimtenē, izstāgālā tālos Sibīrijas celus un pēc atgriešanās dzimtenē mira un apbedīts Kalupei kapos.

Galvenie Stanislava Vaikula nobelni ir publicistiķi. Sajā nozarē viņam ir bijis speciāls talants. Vissvārāk rakstījis par morāles un reliģīlās jautājumiem, bet ne mazumu ir rakstījis par literatūru un vispārējiem kultūras jautājumiem. Viņa sīls ir gleznaīns, doma skaidra, valo-

da dinamiska. Būdams ioti izglītots un sekodams ārzemju modernajai publicistikai, kas tajā laikā Latvija bija pagrūta lieta, viņš izveidojās par labāko ārzemju politikas apstāklu raksturotāju un iekšpolitikas kritiķi no katolu mācītu vidus.

Literatūras klasikā Stanislava Vaikula noveins bija tas, ka viņš interesējās ne vien par māksliniecisko pusī, bet labi prata sarežēt dažādu parādību lezīmes un virzienu. Te viņa kritika bija kā spēcīga pērkona dārdi.

Kas gan no tālaika literatūras cienītājiem neatceras viņa klasisko vērtējumu par Alberta Sprūža darbu «Ballēs un spaldīs». Ne visi tad saskatīja, ka Alberts Sprūžs netēlo latgalisko Latgali, bet uz to raugās ar citu apgalbu acīm un morāli, un dekāns Stanislavs Vaikulis šo grāmatu nosauca par «Runkuju meideitoši».

Lidzīga sadursme notika ar rakstnieka Eduarda Virzas «Straumēniem». S. Vaikulis gan šajā līriskajā Zemgales sētas tēlojumā sarežēja vitalu dzīvi, bet nekur nerēdzēja šūpuli.

1944. gadā Stanislavus Vaikulis rakstīja: «Apstredīt tīselbu latgaliski runot un rakstīt, zeīmī tū potšu, kū latgaliskū runu apglobot». («Latgalas Bolss». 1944. g. 17. num.) Tātad tas arī bija Šī izcilā kultūras darbinieka testaments — nelaut apglabāt latezalu runu. Sekoja izsūtījums. Miris 1961. gada 29. maijā.

Gribu pastāstīt, ka vēc vidusskolas beigšanas man nācās strādāt pie vecām grāmatām. Katru dienu vadījēja ielūkoties aizliegt grāmatu sarakstā, ko bija izdevusi Galvenā literatūras pārvalde. Tur par profesoru un bīskapu Pētera Stroda darbiem bija tikai viens teikums: īaiznem visi Pētera Stroda darbi. Un šīs profesors un bīskaps bez garīga saturu darbiem bija sakārtois. pamatojies uz valodnieka Jāna Endzelina Baltu filoloģijas «Latgalu valodas gramatiku». Lūk, cik tālredzīgi bija toreizējie «tumšie spāki». Vienīgi bāzīcā palika laīgātiešu valoda Skolās pat bērni nedrīkstēja sarunāties savā tārīgā būtībā nepareiza ūsu rā un plātā «e» īrīzī. Pārlieq Dievam, nesen Šī latgalu gramatika atkal no

P. Apšīnieks

jauna izdota Daugavpili. Augšāmcelas latgalu valoda.

Nobiedzot gribētu pieņemt vēl vienu izciļu personību no mūsu rajona garidznieku vidus. Tas ir kardināls Jūliāns Vaivods. Viņam šūpulis kārts 1895. gada 18. augustā Vārkavas pagasta Bērnānos. Par priesteri iestvētis 1918. gadā. Rakstījis ar pseudonimu Olūts.

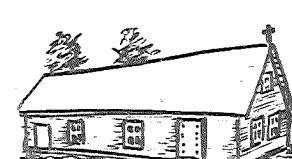
Pēc II pasaules kara viņš bija sarakstījis dažāda satura grāmatas. Taču par to viņam nācās 3 gadi. Pārus pavadīt Mordovijā.

Kā lasījāt, nesen viņu reabilitēja un atdeva atpakaļ viņa sarakstītās un konfiscētās grāmatas. Jau Kultūras fonds izdevis viņa auminu grāmatu «7 mēneši Liepājas cietoksnī» rakstnieka Andra Kolberga redakcijā. Sis grāmatas fragmenti bija publicēti «Literatūrā un Mākslā». Jau ārzemēs publicēta viņa sprediķu grāmata. Gaidām sīrmā kardināla Baznīcas vēsturi un citas grāmatas.

S. Vaikulis

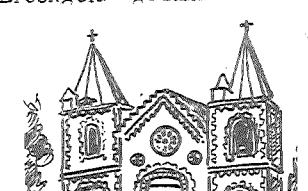
BĀLVOS uz vecās kapētas bija uzcelta koka kapella — 1769. gadā, uz pāstāvīgu dzīvi 1780. gada ieradās pr. Mārtiņš Šimakovskis, 1797. gadā uzbūvēja jaunu baznīcu, nomira 1809. gadā un apglabāts labajā tornī. Veltīta Visvētākās Trīsvienības podam, par draudzēs baznīcu kļuva 1803. gadā, divi torni prieķā piebūvēti vēlāk, 1889. gadā ar dzelzs stiepiem pr. M. Racevičs tos sasaņa ar pārējo baznīcu. Ir trīs kokgrīzumiem bagāti altāri, ko darinājuši lietuvietis. Ananaitis un pārs pāvesta (1896. — 1914. g.), baznīcas platība — 185 m².

LIEPĀNA bija 1754. gada ceitā koka kapella. Vilkas filiāle. 1862. gada pārēmēm pareizticīgie, bet 1921. gadā atkal nohāca pie katoliem. Pr. B. Kivrāns 1939. gadā piebūvēja lielu koka baznīcu ar diviem torniem, kapella ar sakristiju palika kā presbiterijs dāja. Vīsa ceitne kopā ar salīmniecības ēkām nodega 1944. gada jūlijā. 1947. gadā uz pamatiem pr. J. Svilāns uzbūvēja koka māju, vienā galā ierikoja baznīcu, otrā — dzīvokli sargam. Veltīta sv. Jāņa Kristītāja godam, platība — 99 m².

SPROGU draudzi nodibināja 1920. gadā zemi piešķirka Dampadrūvas mežā, kur Balvu pr. B. Skrindā uzbūvēja koka māju, kur vienā galā ierikoja baznīcu, otrā — dzīvokli sargam. Veltīta sv. Mikaela Ercengāla godam.

SKILBĒNU draudze nodibināta 1923. gadā, tās loceklis Vincents Ločmelis uzdāvināja muižas bijušā akmens mūra klēti, kam pr. Sirkur-Kalvīri 1924. g. piebūvēja divus astoņmetrigus tornus.

Jaunais Cēsis

1990. gada 28. aprīlī

Zemes diena

Lielāka vai mazāka rošība valdīja arī Preiļu rajona — pilsētās un ciematos. Apvienojot to ar sestdienas talku apkārni ap iagadejo administratīvo māju sakopa līnū fabrikas sievietes, darbu cilvēki turpināja arī siera rūpniecas mikrorajona apzalumos.

Tieši Zemes dienā, 22. aprīlī, jaunas liepīnas leistiņas Preiļos, Raina bulvāri veo, nozāģēto koku vietā (attēlā), ko veica vērienīgi notikušas koru skates dalibnieki.

Mana daļa

Cik atri palet laiks! Sogad būs divpadsmit gadi, kopš strādāju Preiļu siera rūpniecības skolas beigšanas Rēzeknes piena konservu kombinātā.

Mūsu sviesta ceħā ir valrākas profesijas, varbūt, ka tās gluži tā nevielēt sauktas, bet apzīmējumi atbilst katras vietas pie konveijera: iepildītāja — tā, kura sviesta masu iepilda kartona kārbā ar tājā ieklātu pergamenta papīru (sagatavojam, iepriekš), pakotāja — alzīlimē kārbas, markētāja — ar spiedogiem saliet datus. No malas paskatošes, tas viss šķiet vienkārši un viegli, bet ja mums — 4 — 5 sievietēm mainā īaesaino un jāsakārto promsūtišanai par 8 — 10 tonnām sviesta, tad gan jūt, ka 20 kilogramu smagā paka nav nemaz tik vieglā. (Firmas veikalām fasētām arī pa kilogramiem).

Tādu darbu līdz pagājušā gada beigām arī es strādāju. Cehā vadība ierosināja klūt par sviesta kūlētu. Piekrītu un bija atkal īāmācās. Pagāja kads laiks, kamēr varēju uzņemties šo amatā. Man lāpalaiž plūsmas līnija, visi tās mezgli īānoregulē, tālai krējums pirms kūlēnas tikt attiecīgi uzsildīts un būtu nepieciešams mitrums, raudzīties, lai visa šī līnīa darbotos valadzīgaiā reizīmā. Lielāko tiesu, bet tagad, kamēr siera ceħā rit remontdarbi tād tikai rāzojam saldā krējuma sviestu — zemnieku, tam ir savī stāndarta rādiāti. Praktiski tas viss ir tā: tehnoloģiskā plūsmas līnīa ievadām krējumu, tās otrā galā iznāk iau gatavs produkts, kas no rezervuāra tiek padots uz iepakošanas galdu. Rāzojam arī skābkreūma sviestu, tad jādarbina kūlīmuca un iegūstam labuma produktu.

Sakarā ar siera ceħa remonto mums pienākuši papildspēki, bet pastāvīgi strādājam nelielā sastāvā. Prieks ir redzēt, kā ar visu tiek galā Vanda Arcimoviča, Māriete Grīķova, Irena Volonte, Zenta Putāne, Tekla Domuleva (dažkārt arī neesam vienā mainā), citas, mūsu laborantes Anna Skutele un Biruta Urča, kuras nosaka līnijas daba reizīmu.

Ilze VILCANE,

Galvenā nozare

5. CUKGALAS RAZOSANAS TEHNOLĢIJAS PILNVEIDOŠANA

Cūkkopība — viena no svarīgākajām nozārēm galas rāzošanā, sastāda 40 — 45 procentus no visiem citiem galas viedīm (liepīpu, aitu, putnu u. c.). Svarīgi arī tas, ka tai zema pašizmaksas, mazs darba patēriņš un augsta kautķermeņa izmantošana. Cūkas ir auglīgas, gadā dod valrākus metienus ar lielu pēcnācēju skaitu, ātraudzīgas, tātad — izdevīgākā galas rāzošanas nozare.

Bet nem arī pretēi — vajadzīga spēkbarība. Saimniecībās (ipaši zemniekiem) graudus un kartupeļus īāaudzē pašiem, jo nepieciešamo daudzumu spēkbarības nav iespējams iegādāties. Vienīgi savstarpēji kooperēto, audzēt vairāk kartupeļu, tos pārdot un iegādāties spēkbarību.

Cūkkopība pāriet uz lieļāku aprīti bekoncūku audzēšanā, realizējot 100 kilogramu svarā, jo tie lieļākiem svareni pieaug arī vajadzība pēc spēkbarības.

Zemniekiem jātur sīvēmātēs, iegūstot vismaz divus metienus gadā, nepieciešamo sīvēnu skaitu atstājot savā saimniecībā, bet pārējos realizējot tirgū.

Svarīgs rādiātās cūkkopībā ir galas kvalitāte, kuru ietekmē gan ēdināšana, gan arī pareizi turēšanas.

apstākli.

Lielās baltās cūkas un tām radniecīgās šķirnes sastāda 95 procentus no Padomju Savienībā turamām cūkām. Šķirne izveidota mūsu valstī.

Landrasas šķirnes (sommu, zviedru) ievestas, izveidotas arī Latvijas Landrasas tips, Krasnodaras Lieļā baltā.

Sakrustojot šķirnes, pēcnācēji pārsniedz abu vidējos rādiātājus, tā ir hibrīdu metode. Piemēram, Latvijas baltās šķirnes vaisliniece, aplecināta ar Landrasas šķirnes kuuli, dod augstākproduktīvus pēcnācējus.

Saimniecībās audzē arī Diurokas šķirnes cūkas brūna krāsa ar labām galas ipasībām, un Hēmšrās šķirni — melnas ar balto šallīti.

Daugavpils rajona Liksnā.

Izmēģinājumos loti labus rezultātus deva somu Landrasi, kas ir labāki par zviedru Landrasiem — ar lieļāku karbonādi un labāku galas kvalitāti. Diurokus izmanto kā trešo šķirni: Latvijas baltā x Landrases x Diurokas.

Pēc zinātnieku domām, cūku ēdināšanā svarīgi ievērot barības normēšanu, tas ir, 130 grami sagremotām proteīnu uz 1 barības vienību vēc Kombinētā principa. Agrāk cūku ēdināšanā tradicionāls bija vāpiens, izelot no tā, zemnieks ar 1 govi vārēja.

nobaroši divas cuķas. Vai rīns (bez cīliem komponentiem) satur līzinu, kas par 2 — 3 procentiem pāzemina vajadzību pēc sagremotām proteīna, tātad, vajadzība ir 100 grami šādos gadījumos proteīna rekinot uz 1 barības vienību.

Dzīvnieki ne tikai labi un pareizi īādīja, bet tiem vajadzīgs arī svaigs gaiss, it sevišķi cūkām, tāpēc jānoņrošīna ar piemērotām labi vēdinātām telpām bez amonjaka un cīliem piemaisījumiem.

Zemnieku saimniecībās ieviešama cūku māksligā apsēklošana, jo dažām sīvēmātēm turēt vaislas kuuli neatmaksājas, līdz darbietilpīgs process ir arī cūkas aiztransportēšana pie vaislinieka, daudz vieglāk ir izsaukt māksligā apsēklošanas tehnīki.

Jauņākās atzinās lopbarības gatavošanā — miltu apstrāde ar eshužiju, mikrofīzu — uzlabojas to apēdamība un izmantojami bāzi, aiziet bojā kaitīgie mikroorganismi, bet praktiski šī darba velkšanai nav piedienīgo ierīju, tādas var atrast tikai Rēzeknē — Kombinētās lopbarības rūpniecībā, un Ogres pagāmonu saimniecībā.

Ar labiem vānākumiem cūkkopībā var izmantot konservēto bāribu.

Vai nelielai uzzīnai: līdz kolektivizācijai Latvijā bija seši simti līdz septiņi simti tūkstoši cūku, tagad — ap pusotru miliona.

V. RUTKOVSKA.

Dadži skaistumam

KOPS seniem laikiem tautas medicīna rekomendējusi dadžu saknu novārijumus pret dažādām ādas slimībām, pret matu izkrišanu.

Dadžu saknes jāvāc tikai no viengadīgiem augiem. Pirmā gada augus var viegli pazīt tādējādi, ka tiem neveidojas ziedu čemuri. Pēc tam, kad ieņakas sēklas, dadži sāk atmīrt, to saknes savīst. Klūst sausas un vairs nesatur vērtīgas vielas.

Saknes rok vēlā rudeni, kad auga virsējā dāla sāk jau atmīrt, vai pavasāri, kad no zemes parādas tā pirmās lapas. Pēc saknū izrāšanas tās nomazgā no zemēm, attīra no sīkām saknītēm, no stiebru un lapu atliekām. Pēc tam saknes vajag sagriezt sīkās daļas un siltās telpās izķāvēt.

Mūsdienā kosmetologi reālizmārīst vecās receptes. Lūk, dažas no tām.

DADŽU SAKNU NOVĀRIJUMS

Jāņem 10 — 20 grami sausu, sīki sagrieztu saknu, fāuzvārā vienā glāzē vārīta ūdens, jāvāra tās 10 — 15 minūtes uz vājas uguns, pēc tam kādu laiku jānostādina. Tad jāaizdes un jāzīkās.

Dadžu saknu novārijumu ieteicams ierīvēt matu saknes val arī skalot tajā matus pēc mazgāšanas divas trīs reizes nedēļā. Ar šo novārijumu veselīgi no rītiem mazgāties: āda klūst gluda, tīra.

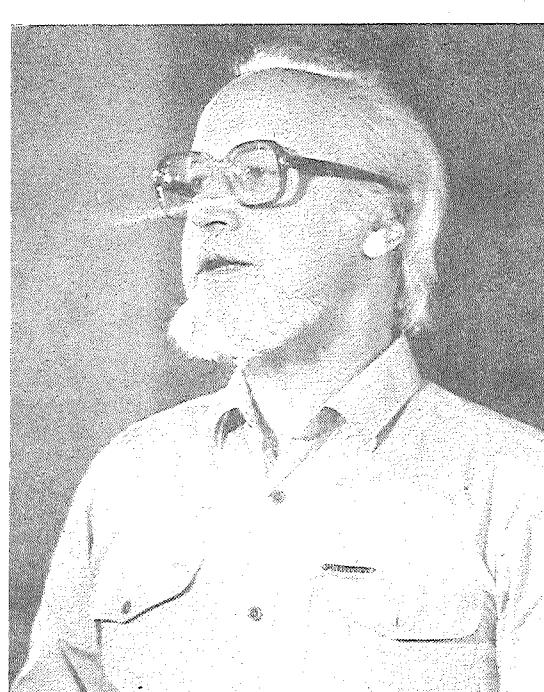
ZIEDE NO DADŽU SAKNEM

Tāda ziedē noder pret atdegumiem, rētām, ekzēmām. Līdz to pagatavotu, jāņem četrus ēdamkarotes sasmalcinātu dadžu saknu. Īābiej ar četrām kāliem verdošā ūdens un fāuzi.

DADŽU ELLA

75 grami svalgi sasmalcinātu dadžu saknu īāpalej ar vienu glāzi vālespuķu vai vazelīnu ellas un dienakti jānostādina siltā vietā. Pēc tam, kad saknes ellā nostāvējusās tās vārā plecpadsmīt minūtes, bieži mairot. Tad «vāriju» vajag izķāst un noliet burcinā. Ieteicams stundu valcīvas pirms galvas mazgāšanas ierīvēt galvas žādu un matus ar dadžu ellu. Ilgi nedzīstošu rētu sadziedzētās dadžu ellās tāpat kā arī rētu sadziedzēšanai.

atmiņas tēmu

Variācijas par

debilas šogad aprīt 25 gadi; vīnš bija otrs režisors filmā «Tobago» maina kursu. Pa šo laiku nolets lieles radošs celš — līdzrežisors, scenāriju līdzautors, scenārists, lomu atvēdotājs un protams, režisors inscenētājs.

Par to, kā gadi Jāņa Streiča biogrāfijā nesuši ne tikai kvantitatīvu, bet arī kvalitatīvu augšmi, var uzskatāmi redzēt, salīdzinot vīna pirmo patstāvīgi uzņemto filmu «Saul manā vietā» un pēdējo — «Carmen horrendum» — jauna sadarbība ar Ingrīdu Sokolovu. Paliūdzām rakstnieci — ne daudz pastāstīt par to.

Pēc «Tikšanās uz Piena Ceļa» — šīs traģiski īriiskās filmas, — vīna televīzija — režisors palūdzēja man uztasīt scenāriju pēc kāda manā sena stāsta «Pirms Jauna gada», kuru biju uzrakstījis 60. gadu pirmajā pusē. Tolaik stāsts sanēma bargu kritiku. Rems Trofimovs parāmēja, ka manas varones neesot Istaras patriotes, — kara hospitali meitenes skumst pēc miljoniem, vēlāk būt skalstas. Vispār atlaujas būt sievietes nevis tikai frontinieces. Toreiz par karu drikstēja rakstīt tikai iurāpatriotisma garā. Isto patiesību neviens nepublīcētu. Bet kars un sieviete — tas ir nevārītīs savienojums. Karš ir traģika ar asinīm un upuriem. Taču cilvēks vienmēr zīb dzīvot, sieviete grib būt milēta, zīb būt stevā un māte.

Jānis Streičs to saprot.

Sāja kara hospitāja palātā, kur risinās filmas darbība, sāja mikropasaulē kā ūdens ūjē atspoguļojas visa liežā dzīve. Šī istaba topošā vīna cilvēcisko izjūtu modeļā. Lai neviens nedomā, ka tur vīns ir ūksam, speciāli sazinātā. Istenībā man nekas nebija jāzīdomā, es tikai pierakstītu to, kas skaudri, neizmirstami iegriezies atmiņā. Balerīna.

kurat kājas vieta protēze un no kuras atteicies milošais, meitenē, kas zaudējusi atmiņu, «tautas ienaīdīce» medicīnas majore Bebezīna, kura beigās izrādījās Bērzīna un kuras tuvinieki bija iznīcināti 1937. gadā, neuzticība pret mani — frontinieci, kurai karā paralīzētas abas kājas...

Jāatzīstas, mazliet baidījot, vai Streičs lejutīsies ūjā materiāla, vīns taču to nezina tā, kā mēs, kara dalībnieki. Un jaunās aktrises, kas vispār izauģušas citā laikā, — vai vīnas mūs sapratīs? Taču manas bažas izrādījās nepamatotas. Režisoram izdevies radīt loti patiesu tā laika atmosfēru, visas meitenes spoži izpilda savas lomas. Streičs loti daudz darījis. Iai filmā (Nobeigums 4. lpp.)

Jaunais Ceļš

1990. gada 28. aprīlis

A. MEZMAĀ draudzīgais saržs.

S. KUZNECOVS, vēsturnieks

Valērija Seile

(Nobelgums. Sākums 14. un 21. aprīļa numuros.)

Sis pēdējais pārmetums daļēji bija pamatojis. V. Seile piedērēja pie tiem sabiedriski politiskajiem darbiniekim, kas cerēja uz latgaliešu dzīzu asimilēšanos ar pārējiem latviešiem, ja vien tie izturētos ar labvēlību un palīdzētu. Tā laika pazīstamais politikis Henrihs Vizulis atceras savu tiksānos ar viņu 20. gadu sākumā: «Kaidu reizi, braucut vilcīni kūpā ar Seili, beju porsteigts parjos Izteicīnim, ka šei natycūt, ka latgalu vīlūda pastovēšūt. Man lykos sovaidi, ka Seile, poša byudama filoloģe, tik zamu nūvērtēti sovu vīlūdu, atseidama, ka tai jopazyud, kai kaidam žargonam. Es atbijēju, ka man ir cītādās dūmas, un munes dūmas jūtai pīsteidze, ka jei man vēl atpraseja, vai pītsai es tai dūmoju». Toreiz V. Seilei, tāpat kā daudziem citiem, likās, ka augstākais pēc desmit piecpadsmiņ gadiem nācīja pilnībā konsolidēties un izdzībūtās atšķirības starp atsevišķām tās daļām. Tomēr saplūšanas process izrādījās daudz sarežģītāks, nekā bija sākumā, un drīz vien V. Seile pati par to pārliecīnājās. Jau 20. gadu beigās un it pīspūtē pēc 1934. gada apvērsuma, kad sākās uzbrukums savdabīgajai Latgales kultūrai, lai plespiedu kārtē asimilētu tās nesējus, viņa dedzīgi iestājās par dzīmītās valodas nosargāšanu.

Taisnības labad jāatzīmē, ka vēl lielāku nepatiku pret V. Seiles sabiedriski politisko darbību izrādīja galēji konservatīvie katoliķi vadītāji. Viņiem nepatika V. Seiles «gudrā neutralitāte» attiecībās ar reliģiju, viņas atturību religiozo jūtu publiskā izrādīšanā. Ipaši sešuotu viņi bija par V. Seiles norīkošanu Daugavpils Skolotāju institūta direktoriņes amatā,

Un tomēr, neraugoties uz šiem sarežģījumiem, sakarā ar Fr. Trasuna nāvi V. Seile nekrologā atzīmēja viņa lielos nopelnus Latgales atdzīmānā. Viņa rakstīja: «Fr. Trasuns ir bejis individualitātei plynā šo vorda nūzīmē, viņš protā strodot, protā ikustīnot kaidu lītu un veikt tū pēc savim uzskotīm.» Divdesmito gadu sākumā Latgales Zemnieku partijas vadošie darbinieki, kuru rokās atradās reāla vara novādā, aizrāvās galvenokārt ar labāko mužu centru, dzirnavu, bankas vietu iegūšanu u. tml. Skafie solījumi strādāt tautas labā joti ātri tika aizmiristi. Atmaskojot šo cilvēku mahinācījās, Latgales Darba partijas orgāns — Jezupa Trasuna laikraksts «Jāuno Straume» — rakstīja: «Nūspēdūsais vairums (izjemūt varbut V. Seilī) nu vinim vysu sovu energiju zīdoja tikai sova personīgo lobumu meklēšonā un šīm meklēšonā aizmērā, ka zemīns cīš bodu, zemes un izgleiteibas tryukumu.» Turklat jāsteic, ka progredišķi, kā sauka Darba partijas biedrus, tāpēc uzmanību pievērša cīnī par Latgales kultūru, tāpēc ar lielām simptājiem atsaucās par V. Seiles darbību jaunu skolotāju sagatavošanā, par viņas aicinājumiem palielināt valsts subdījas teātriem un tikumiskā līmena ceļšanā. Ar to V. Seile jūtāmi atšķirīgi šo vairākuma citu Latgales politisko darbinieku, kuri vāi nu demonstrēja vienalīdzību, vai arī negatīvu attieksmi pret līdzīga veida problēmām.

Sālīdzinājumā ar 1920. gada triumfu Latgales Zemnieku partijai pirms Saeimas vēlēšanas 1922. gada oktobra beidzās ar katastrofu — tā ar grūtbām nodrošināja sev tikai vienu vietu. Tādā bija maksa par pretautisko politiku, pirmām kārtām agrārās reformas realizēšanā. Un, lai gan personiski V. Seilei nebija nekā kopīga ar partijas virsotnes jaundarībām, viņa bija spiesta atstāt posteni valdībā un atgriezties Daugavpilī. Tomēr no

partijas neizstājās. V. Seilei par godu jāatzīst, ka viņa vienmēr izcēlās ar stingru politisko pārīectību un principiem, ko atkal never sacīt par daudzliem viņas kolēgiem, — Latgales politiskajiem darbiniekim, kuri iemānījās pat vairākārt nomainīt savus politiskos uzskatus. Ar to lemantojusi autoritāti, V. Seile arī turpmākajos gados ieņēma Zemnieku partijā vadošus amatās (piemēram, ne vienreiz vien viņa tika ievēlēta par partijas pādomes loceklī, vadīja partijas kongresus).

Kopš 1923. gada par V. Seiles partijas līderi kļuva Vlādislavs Rubulis, kuru V. Seile labi pazīna pēc ilggadēja kopīga sabiedriskā darba. Izmantojot savu augsto stāvokli (ne vienreiz vien bija ministrs) un plēšos sakarus Rīgā, VI. Rubulis partiju pārkārtoja, organizēja tās savienošanos ar radniecīgu grupējumu — nelika Fr. Trasuna Demokrātu partiju. V. Seile visnotaļ atbalstīja šo akciju, jo viņai bija joti nepienemama Latgales mazskaitīgās inteliģences ielīgusī sašķelšanās divīs naidīgās grupās. Viņa vienmēr iestājās par liberālo spēku apvienošanas ideju. Par to liecina viņas uzstāšanās Zemnieku partijas ārkārtējā kongresā 1926. gada oktobra sākumā. Kongress nolēma uz divu partiju bāzes izveidot Latgales Demokrātisko zemnieku apvienību.

Un tomēr arī pēc 1926. gada radikāla Latgales politiskās dzīves atvēsejōšanās nenotika. Lieliski vārdi, skāji lozungi un — diemžēl — ne vienmēr tīkpat pievilcīgi praktiskā darbība — viss palika pa vecam. Taču V. Seile atkal bija rets izņēmums no šī bēdīgā likuma. Viņas aicinājums bija patiesa kalpošana savai taufai. Viņa nevēlējās nodarboties ar mahinācījām. Varbūt tieši šī iemesla dēļ neizdevās viņas politiskā karjera. Ar laiku V. Seile aizgāja pat no savas partijas vadošajām vietām.

Ar katrām jaunām vēlēšanām V. Seiles uzvārds prieķvēlēšanā sarakstos tika atbilstīgs arvien tālāk (kaut arī viņa vēl ioprojām tika dēvēta par «Latgales sabiedriskās druvās redzamāko darbinieci»), un tas jau ieprēķinās deva viņai mazākas izredzes tikt ievēlētai saīlīdzinājumā ar tiem, kas figurēja pirmajās vietās. Tādējādi ikreiz iegūto balsu izrādījās nepietiekami, lai Saeimā iegūtu deputāta man-

dātu. Iespējams, ka tiesī šīs neveiksmes ietekmēja to, ka, sākot ar 20. gadu vidu, V. Seile arīvās mazāk nodarbojās ar politiku, dodot priekšoku kultūras un izglītības sfērei.

Taču vērā nemams bija arī cits apstāklis. Nepietiekamīgi iejūtīga, bet nereti pat glūgas augstprātīga, nevērīga attieksme pret Latgales iestāstējušajām problēmām Latvijas valdības vairākām vidū veicināja vēsturiskās atrautības saglabāšanos starp Latgali un pārējo valstīju. Pakāpeniski vairākums patriotiski noskaņoto Latgales politiku šķīrās no agrākajām un ilūzijām un cerībām par «vecākā brāļa» nesavīgū palīdzību. Šī vilšanās parvīdēja arī dažos V. Seiles izteikumos desmit gadus pēc vienotās Latvijas izveidošanās. Viņa bija spiesta konstatēt, ka viņas dzīmīfene ioprojām atrodas pazemotā stāvoklī, par pilnīgu vienprātību nevar būt ne runas. Secinājums diezgan pesimistisks. Varbūt 1917. gada strīdos fainībā bija Kempam?

Pēdējais V. Seiles politiskās aktivitātes uzlietošanoms attiecas uz 1931. gada vasaru, kad notika Latgales zemnieku un laicīgās intelīgences lielāko organizāciju apvienošanās. Viņa enerģiski piedalījās jauno «progresistu» vēlēšanās kampaņā, Latgales progresīvās apvienības programmas izstrādāšanā, rakstīja uzsaukumus, instrukcijas, dibināja partijas nodalas Daugavpilī. Varētu likties, ka viņa atkal sajūta politikas garšu. Bet IV. Saimes vēlēšanās uzvārēja kātoju garīdzniecības partija, uzvārēja ar tumšo, mānītīgo zemnieku balsu palīdzību. Turklat jaunā apvienība izrādījās nestabilā, to plostīja iekšējās pretrunas, un drīz vien no tās izstājās Jejupa Trasuna radikāli noskaņotā grupa. V. Seile formālā palika vienā partijā ar VI. Rubuli līdz pat visu politisko organizāciju atlaišanai 1934. gada maijā, tomēr tagad viņa jau piinīgi aizgāja no aktīvās politikas. 30. gadu otrajā pusē, kad ar to nodarboties nebija nekādu iespēju K. Ulīmaņa diktatūras apstākļos, V. Seile publicēja memuārus par Latgales atmodas sākumu, dodot notikumu un dažu tā laika ievērojamāko darbinieku subjektīvi.

Variācijas par atmiņas tēmu

(Sākums 3. lpp.)

atspogulotos laikmeta iepatības. Manā scenārijā viņš dažkārt samainīja, vletām epizodes, un filma no tā tika ieguva, jo viņš lieliski jūt kinospecifiku. Režisors mani izjautāja par dažādiem torelzējās sadzīves slānumiem, lūdza: ja jums vēl kas lenķā prāta, sakiet. Bet strādāja joti pastāvīgi, man būtu gribējies biežāk būt uzņemšanas laukumā.

Dažkārt nācās arī šo to balabot. Piemēram, hospitāla iedzīvotās laikmeta filmā bila lecerēta tāda mazliet noslukusi, ikdienīšķa — čībiņās, kapzēkēs. Bet dzīvē viņa bija «liela šīšķa» — vienmēr formas tērpa, zābakos, vīrsnieks — kapteine. Loti vaidonīga, lūdz zobiem brunojusies ar tālaika lozunām. Tikai vienreiz mēs viņa ieraudzījām dzīvu cilvēku, — kad atnāca pavēste, ka boja zājuši viņas dēli: viņa zaudēja samanu. bet pēc tam valīmanāja balsī kā vienīkā sādžas sieva...

Hospitāla iedzīvotā Strelīča kopa ar aktieru ansamblī parādījus tā, it kā pats to visu būtu pārdzīvojis. Loti veiksmīga, piemēram, ir epizode, kur meitenes skatās kādu tā laika sasaldināto, neisto filmu, bet dzīves iestānība palātā krasī kontrastē ar samākslotajiem kadrīem uz ekrānu. Vēl citas: pastnēka lerašanās, koncerta ievainotajiem... Es uzskatu to par spēcīgāko Jāņa Strelīča filmu un nezinu citu režisoru. Kurš to būtu varējis uzņemt labāk. Par «Carmen horrendum» saistībā ar manām kara atmiņām varētu stāstīt daudz, taču iestāku filmu katram redzēt pašam, tā ir to vērtā. Ne velti mūsu cīņai no Zviedrijas, noskaņušies, tūlit vēlētas filmē ierakstīt videoorientē, lai varētu parādīt saviem skatītājiem. Loti augsti tajā

tiekt turēti humānisma ideāli, un tie ir tuvi un saprotami ikviens!

Ei paklausīju rakstnieces ieteikumam un noskatījos «Carmen horrendum», kad tā gāja Rīgas kinoteātros. Neesmu kinokritike, tāpēc uz izsmēlošu filmas māksliniecisko vērtību analīzi nepretendēšu. Pateikšu tikai savus — parastas kinoskātitājas — iespējās. Filma izskan kā autoru himna cilvēkmīlestībai, tās patiesīguma spēks liek meklēt patiesīgumu sevi. Hospiātā palātā, kā tas bija dzīvē, skan tākai daži vārdi latviešu valodā, taču nekad vēl tik spēcīgi neesmu izlūtusi, ka iegūšanās vārdes tālāk (kaut arī viņa vēl ioprojām tika dēvēta par «Latgales sabiedriskās druvās redzamāko darbinieci»), un tas jau ieprēķinās deva viņai mazākas izredzes tikt ievēlētai saīlīdzinājumā ar tiem, kas figurēja pirmajās vietās. Tādējādi ikreiz iegūto balsu izrādījās nepietiekami, lai Saeimā iegūtu deputāta man-

iekšējais uzlādējums, kas nemil skaļas lūtu izpausmes.

Otrs tēls, kas manī radīja neaimzīmīgi, nemeklēt tēsājā tautas atmodā iecītākus, «eojošākus» zīstus. — tam vajadzīgs stingrs mugurkauls, skaidrs savā mākslinieciskā celā redzējums un drosme iet tot. Tomēr pēc filmas noskāšanās piezīmāju rezisoram Jānim Strelīcam, lai pajautātu:

— Sakiet, lūdzu, kāpēc izvēlējāties savai filmai tik nemūsdienu saturu?

— Kāpēc nemūsdienu? Tā ir filmā par mūsdienu — variācijas par atmiņas tēmu. Vai tad nerēķēt — viena meitene tur zaudējusi atmiņu, neatceras ne savu māju, ne dzimto vietu. Otra no apkārtējās dzīves izmīsumā slēpjās atmiņas par gaišu, idealizētu pagātni, trešā gribētu bagātni, vispār aizmirst. Vai arī mūsu dzīvē tagad nav loti aktuāls šīs atmiņas — cilvēciskās un vēsturiskās atmiņas — motivs?

— Ja, jums taisnība. Bet kāpēc filmai tāds nosau-

kurš republikas sabiedrība sābīdītām tātās atmodā iecītākus, «eojošākus» zīstus.

Tas ir filmā par mūsdienu — variācijas par atmiņas tēmu. Vai tad nerēķēt — viena meitene tur zaudējusi atmiņu, neatceras ne savu māju, ne dzimto vietu. Otra no apkārtējās dzīves izmīsumā slēpjās atmiņas par gaišu, idealizētu pagātni, trešā gribētu bagātni, vispār aizmirst. Vai arī mūsu dzīvē tagad nav loti aktuāls šīs atmiņas — cilvēciskās un vēsturiskās atmiņas — motivs?

— Ja, jums taisnība. Bet kāpēc filmai tāds nosau-

kuīns — «Carmen horrendum»?

— Tā Hercens nosauca dzīvi cariskājā Krievijā — dziesma, kā izraisa šausmas.

— Un visbeidzot — dažus vārdus par sadarbibu ar scenāriju autori, kas zināmā mērā ir filmas galvenās varones prototips. — Ingūnī Sokołowu.

— Man tā bija loti pa prātam. Patika, ka bija iespēja strādāt pastāvīgi, ka rakstniecīga — necentās — uzsplest savas domas, bet tikai palīdzēja ar padomu. Kara

— Sakiet, lūdzu, kāpēc izvēlējāties savai filmai tik nemūsdienu saturu?

— Kāpēc nemūsdienu? Tā ir filmā par mūsdienu — variācijas par atmiņas tēmu. Vai tad nerēķēt — viena meitene tur zaudējusi atmiņu, neatceras ne savu māju, ne dzimto vietu. Otra no apkārtējās dzīves izmīsumā slēpjās atmiņas par gaišu, idealizētu pagātni, trešā gribētu bagātni, vispār aizmirst. Vai arī mūsu dzīvē tagad nav loti aktuāls šīs atmiņas — cilvēciskās un vēsturiskās atmiņas — motivs?

— Ja, jums taisnība. Bet kāpēc filmai tāds nosau-

kuīns — «Carmen horrendum»?

— Tā Hercens nosauca dzīvi cariskājā Krievijā — dziesma, kā izraisa šausmas.

— Un visbeidzot — dažus vārdus par sadarbibu ar scenāriju autori, kas zināmā mērā ir filmas galvenās varones prototips. — Ingūnī Sokołowu.

— Man tā bija loti pa prātam. Patika, ka bija iespēja strādāt pastāvīgi, ka rakstniecīga — necentās — uzsplest savas domas, bet tikai palīdzēja ar padomu. Kara

— Sakiet, lūdzu, kāpēc izvēlējāties savai filmai tik nemūsdienu saturu?

— Kāpēc nemūsdienu? Tā ir filmā par mūsdienu — variācijas par atmiņas tēmu. Vai tad nerēķēt — viena meitene tur zaudējusi atmiņu, neatceras ne savu māju, ne dzimto vietu. Otra no apkārtējās dzīves izmīsumā slēpjās atmiņas par gaišu, idealizētu pagātni, trešā gribētu bagātni, vispār aizmirst. Vai arī mūsu dzīvē tagad nav loti aktuāls šīs atmiņas — cilvēciskās un vēsturiskās atmiņas — motivs?